

Omdenken is stom

Berthold Gunster

www.levboeken.nl
www.omdenken.nl
www.ja-maar.nl

*Kinderen dragen een wijsheid in zich,
groter dan wij ooit in woorden kunnen vatten.*

*Ze weten zonder te kunnen spreken.
Ze nemen waar zonder te oordelen.
Ze weten wat liefde is zonder angst te voelen.*

*Voor een kind bestaan er geen problemen.
Een kind kent slechts feiten, de dingen zoals ze zijn.*

*Onbekend als ze zijn met wat zou moeten zijn,
staan ze open voor alles wat zou kunnen zijn.*

*Onbevangen.
Nieuwsgierig.*

*Ze leven zonder doel.
Het leven zelf is doel genoeg.*

*Wij hoeven slechts één ding te doen:
van hen te houden, zoals zij van ons houden.*

*Alles wat we hen zouden willen leren,
leren ze als vanzelf van ons.*

Berthold Gunster

Denkgoed

Toen we aan dit boekje begonnen, hadden we een aanname. De aanname luidde: kinderen zijn van nature omdenkers. Ze kunnen het misschien wel beter dan volwassenen. In elk geval hebben we van alles van hen te leren. Kinderen staan open en onbevangen in het leven. Dat was het idee.

Zelf hadden we in de loop der jaren heel wat omdenksels en uitspraken van kinderen verzameld. Op grond daarvan waren we ervan overtuigd dat andere ouders en opvoeders ook een schat aan verhalen en uitspraken zouden hebben. En dus gingen we op onderzoek uit. Via Twitter, Facebook en de website www.omdenken.nl riepen we mensen op met omdenksels van kinderen te komen. Alle bijdragen waren welkom.

We hebben het geweten. Letterlijk duizenden verhalen, uitspraken, anekdotes ontvingen we. Doordrenkt

met ouderlijke trots. Kinderen blijken ons diepgaand te kunnen vertederen, verrassen en verwarran.

Tja. Hoe wegwijz te worden in deze berg ruw materiaal? Eerst maakten we een kwalitatieve schifting. Geinig of grappig was niet genoeg; het moest natuurlijk een relatie met omdenken hebben.

Vervolgens hebben we al het materiaal dat we overhielden thematisch gerangschikt. Welke parallellen, patronen en overeenkomsten waren er te zien? We hoopten dat deze ordening

**Is je potlood
doormidden
gebroken?
Da's toch mooi.
Heb je er twee.**

Frederique (6)

ons iets zou leren over de aparte manier waarop kinderen tegen de werkelijkheid aan kijken.

Al snel viel het ons op dat kinderen een bepaald soort ‘denkfouten’ maken. Zo verwarren kinderen nogal eens oorzaak en gevolg. Als volwassene hebben we geleerd dat de wind (oorzaak) de windmolens doet draaien (gevolg). Maar hoe kunnen kinderen dit weten? Zo merkte een meisje op: ‘Kijk mama, een windmolen. Die duwt de wind, zodat de vogels sneller kunnen vliegen.’

Is dit een denkfout? Dat lijkt me wel. Als volwassenen weten we dat het andersom is en mocht een van de lezers twijfelen aan de juistheid van deze aanname, dan is het niet al te moeilijk met behulp van een onafhankelijke deskundige onomstotelijk vast te stellen of de wind de molens doet draaien of dat de molens juist de wind doen waaien. Ik ben niet zo naïef om te beweren dat er niet zoiets bestaat als ‘de feiten’. Integendeel. Het

erkennen en herkennen van de feiten, de dingen-zoals-ze-zijn, is een eerste voorwaarde om te kunnen omdenken. Maar op filosofisch niveau is de uitspraak uiterst interessant. Ze stelt namelijk ons idee over hoe de wereld in elkaar zit ter discussie. In de loop van ons leven maken wij voortdurend oorzaak-gevolgkoppelingen en het is maar de vraag of ze allemaal wel kloppen. Wat een denkfout lijkt te zijn, zou weleens een ‘denkgoed’ kunnen zijn.

Moz wil iets en ik zeg: ‘Tja, nee heb je, ja kun je krijgen.’

Moz: ‘Neeee, mam, het is “ja heb je en nee kun je krijgen”.’

Zijn kinderen betere omdenkers dan volwassenen? Ik zou zeggen, laat je verrassen door het materiaal dat wij verzameld hebben. Daarna zal ik op deze vraag terugkomen.

Jochem (7) speelt
met lego.

Oma: 'Jij wordt later
zeker architect.'

'Nee hoor, ik blijf
gewoon mezelf.'

Ronnie, het zesjarige zoontje van mijn tante in Engeland, moet op een dag een lapje voor zijn oog, een 'eyepatch'. Ronnie is bang dat hij ermee gepest zal worden. Om die reden vertellen zijn ouders hem dat hij moet zeggen dat hij dit lapje draagt om 'beter te denken'. Ronnie weet dit verhaal met zo veel overtuiging op zijn klasgenoten over te brengen, dat niet veel later al zijn klasgenootjes een oogpleister willen hebben. **Sommige kinderen gaan er zelfs een dragen.**

Rups

Voordat de pedagogiek bestond, dacht men dat kinderen volwassenen in zakformaat waren. Een soort onaffe mensen. Het tegengestelde van volwassen. Halfwassen, dus. Of ongewassen. Stop er de goeie informatie in (taal, rekenen), breng ze de noodzakelijke vaardigheden bij (handen wassen, pyjama aandoen, fietsen) en ze beschikken over de benodigde software om later als volwassenen volwaardig mee te kunnen doen. Kinderen werden gezien als een leeg vat dat gevuld moest worden.

Dit boekje wil een lans breken voor een andere benadering van kinderen. Niet identiek aan grote mensen, maar verschillend. Jammer genoeg verloopt bij mensen de transformatie van klein naar groot ogenschijnlijk vrij geruisloos. Waren we maar net als vlinders. Dan verliep dat proces minder vloeiend. Meer als een dramatische transformatie. Dan hadden onze kinderen de gedaante van een rups. We wisten dat ze nog niet konden vliegen, maar we zouden

ook beseffen dat ze dingen konden die wij niet meer kunnen. Stilliggen. Spijsverteren. Kruijen. Kinderen kunnen dingen die wij als volwassene niet (meer) kunnen. Met speels gemak twee of meer talen leren spreken. Om maar iets te noemen.

Wij denken als volwassenen soms dat we alle antwoorden hebben, maar de grap is dat het bij de ontwikkeling van de mensheid niet gaat om het goede

Meisje (9): ‘Dat vind ik zo knap, dat ik de buik uit kwam en dat je toen al wist dat ik **Josefien** heette.’

antwoord. Vooruitgang begint altijd bij het stellen van de juiste vraag. Weten wat je niet weet. Als er iets is wat kinderen goed kunnen, dan is het dit laatste. Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en leergierig. Ze stellen vragen. Honderduit. Aan de lopende band. We hoeven het hun niet aan te leren, ze doen het spontaan.

‘Waarom gaan mensen dood?’

‘Waarom is er oorlog?’

‘Waar komen baby’s vandaan?’

Zodra we beseffen dat het in het leven niet draait om de antwoorden, maar om het stellen van de vragen, zien we kinderen niet als schattig of naïef, maar juist als leergierig en onbevangen. Niet een leeg vat, maar een vat vol mogelijkheden.

